

NATUUR

project Oosthoekduinen

(woordvooraf)

Beste lezer

Met deze infokrant willen we u op de hoogte houden van de stand van zaken in het natuurinrichtingsproject "Oosthoekduinen".

Het project werd opgestart in het kader van het nieuwe natuurdecreet van 21 oktober 1997. Dankzij dit decreet bestaan er nieuwe instrumenten voor de bescherming van de natuur. Natuurinrichting is er één van. Wat natuurinrichting juist inhoudt, wordt in de eerste editie van deze krant verduidelijkt. Algemeen komt het er op neer dat maatregelen ten behoeve van het behoud, de bescherming en ontwikkeling van natuurgebieden vlotter kunnen worden genomen.

Het project "Oosthoekduinen" is het eerste natuurinrichtingsproject in West-Vlaanderen. Het streeft een

duurzaam evenwicht na tussen natuur, recreatie en waterwinning in de Oosthoekduinen, Krakeelduinen en Calmeynbos. Op deze manier kan de natuur er meer beschermd en ontwikkeld worden.

Hoe dit alles in zijn werk gaat, leest u op het middenblad van deze krant. Als inwoner van de gemeente De Panne heeft u bovendien het recht om adviezen of opmerkingen te formuleren. Meer daarover op de laatste pagina.

Dit natuurinrichtingsproject is een initiatief van de Vlaamse Landmaatschappij en AMINAL, Afdeling Natuur. Samen met het Intercommunale Waterleidingmaatschappij van Veurne-Ambacht (I.W.V.A.) en de gemeente De Panne stellen deze partners zich in deze krant aan u voor.

(wat is ...?)

...natuurinrichting?

Natuurinrichting wil zeggen: in gebieden kansen creëren, opdat de natuur zich kan herstellen, voortbestaan of ontwikkelen. De tijd dat dit "van nature" gebeurde, ligt helaas achter ons. Dat heeft te maken met hinderpalen die de groeikansen voor de natuur in de weg staan, zoals verstedelijking, wegeaanleg, recreatiedruk, veranderingen in het grondgebruik en de waterhuishouding, ... Stuk voor stuk zijn dit aspecten van onze maatschappij, die de natuurlijke omgeving van planten en dieren bedreigen of zelfs vernietigen.

De natuur moet, met andere woorden, soms een menshandje geholpen worden. Daarvoor heeft de Vlaamse regering natuurinrichting in het leven geroepen, één van de mogelijkheden die het nieuwe natuurdecreet van 21 oktober 1997 biedt om de natuur waarden te beschermen.

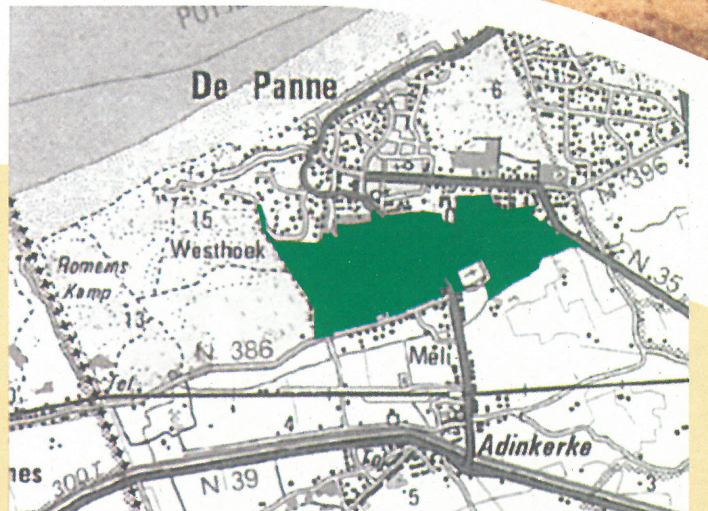
Natuurinrichting beschikt daarvoor over een brede waaier aan maatregelen. Welke maatregelen aangewend worden is afhankelijk van wat natuurinrichting precies wil realiseren en van de aard van het gebied waar die middelen ingezet worden. Enkele voorbeelden volgen hieronder ter verduidelijking.

In het kader van natuurinrichting kan men de weg verharding aanpassen. Een aanpassing van het wegpatroon kan aangewezen zijn om het verkeer of recreanten uit de buurt te houden van broedgebieden van vogelsoorten die gevoelig zijn voor verstoring. Bij natuurinrichting komen soms grondwerken kijken. Opdat de groei van planten uit voedselarme milieus begunstigd wordt, kan de voedselrijke bodemlaag worden afgegraven en getransporteerd naar andere gebieden (bv. landbouw). Of er wordt een poel gegraven, die zo nieuwe leefgebieden voor waterplanten en -dieren doet ontstaan.

De waterhuishouding van een gebied is voor planten en dieren zeer belangrijk. De kenmerken van waterlopen (vorm en aard van de oever, het meanderen, stroomsnelheid, enz.) spelen daarbij een grote rol. Binnen een natuurinrichtingsproject kunnen dus werken plaatsvinden aan de waterhuishouding, zoals wijziging van de oevers of van de lengte- en dwarsprofielen van de waterloop of van het waterpeil.

Ook werken aan percelen en infrastructuur zijn mogelijk. Men zou percelen kunnen samenvoegen of juist opdelen, indien dit verantwoord is. Samenvoegen kan bv. door de afsluiting ertussen weg te nemen om een groot begrazingsblok te doen ontstaan. Begrazing van een groot stuk grond levert een mozaïek van vegetaties op met plekken die kort worden afgegrast en andere waar bomen of struiken opschieten.

i n r i c h t i n g

(situering)

Het projectgebied "Oosthoekduinen" beslaat ongeveer 190 ha en is gelegen op het grondgebied van de gemeente De Panne.

Het projectgebied wordt aan de noord- en oostzijde begrensd door de bebouwde kom van De Panne. Aan de westzijde bevindt zich het Westhoekreservaat (een uitgestrekt duinengebied). Aan de zuidelijke zijde, ten oosten van de Kerkstraat, sluit het gebied rechtstreeks aan op de polders. Ten westen van de Kerkstraat wordt het projectgebied van de polders gescheiden door een verharde weg (de Duinhoekstraat) en bebouwing.

Op het gewestplan Veurne-Westkust is het grootste gedeelte van het gebied ingekleurd als natuurgebied. Het westelijke deel is daarenboven waterwinningsgebied. Het overgangsgedebied tussen duinen en polders is aangeduid als gebied voor groenvoorziening met recreatieve accommodatie. Dit overgangsgedebied is voor het grootste deel beschermd door het duinendecreet.

Het gebied bestaat uit duinen, bos en enkele landbouwpercelen. Centraal ligt het Calmeynbos, dat doorsneden wordt door de Kerkstraat. Zowel ten oosten (de eigenlijke Oosthoekduinen) als ten westen (de Krakeelduinen) ligt een halfopen duinlandschap. Het gedeelte van het projectgebied in het zuidoosten dat bestaat uit kleine akkers en weilanden, vormt één van de laatste plaatsen aan de kust waar de duin-polderovergang niet onderbroken wordt door een verharde weg.

Het projectgebied valt op door zijn grote verscheidenheid aan biotopen. We vinden er bos, duinen begroeid met struweel, duinen begroeid met gras, mosduinen, kale zandvlakten en alle mogelijke overgangen. De overgangszone tussen duinen en polders is een kleinschalig landbouwgebied met nog heel wat kleine landschapselementen zoals knobomen en poelen. Dit alles zorgt voor een afwisseling van open en gesloten gebieden, wat zowel landschappelijk als ecologisch zeer aantrekkelijk is.

...een natuurinrichtingsproject?

Natuurinrichting wordt in de praktijk gebracht door middel van natuurinrichtingsprojecten, zoals het project "Oosthoekduinen" er een is. Belangrijk is uiteraard de afbakening van dit gebied. Van daar de aandacht die wordt geschonken aan de begrenzing.

Een natuurinrichtingsproject volgt een vastgestelde procedure, die stap voor stap verloopt. Dat is nodig om de plaatselijke bevolking voldoende inspraak te garanderen (zie blz. 4).

• Wat wil het natuurinrichtingsproject real

- Zoals reeds eerder vermeld, valt het projectgebied op door zijn verscheidenheid aan biotopen. Men treft er zow
- bos als een duin-polderovergang aan. De doelstellingen van het natuurinrichtingsproject kunnen dan ook opge
- worden in 3 groepen.

Stimulerende maatregelen voor specifieke duinbiotopen:

Binnen de Oosthoekduinen en Krakeelduinen streven we naar volgende vegetatietypes: droog grasland en mosduinen, struwelen en zomen, vochtige graslanden en duinvalleien en spontaan verjongend loofbos. Deze vegetatietypes kunnen een verscheidenheid herbergen aan bijzondere planten (bv. Kegelsilene, ...) en fauna (bv. Kleine parelmoervlinder en Rugstreeppad, ...). Het is de bedoeling om deze en andere soorten meer en betere ontwikkelingskansen te geven.

Herstel van de duin-polderover

door deskundig afplaggen goed vochtige, bloemenrijke grasland soorten, Addertong, Kleine Rade

Stap voor stap

Het natuurinrichtingsproject "Oosthoekduinen" wordt niet zomaar van vandaag op morgen uitgevoerd. De realisatie gebeurt stap voor stap.

Er werd gestart met een *onderzoek naar de haalbaarheid* van het natuurinrichtingsproject. Binnen dit onderzoek werden de eerste grote lijnen uitgetekend van wat natuurinrichting in dit gebied kan betekenen. Wat die grote lijnen zijn, vindt u hiernaast in tekst en beeld.

De resultaten van dit onderzoek werden aan de Vlaamse regering voorgelegd en door de voormalige minister van Leefmilieu, Theo Kelchtermans, goedgekeurd. De minister stelde op 29 juni het project "Oosthoekduinen" in. Voor dit ingesteld natuurinrichtingsproject richt de bevoegde Vlaamse minister een projectcomité en een projectcommissie op. In het projectcomité zetelen vertegenwoordigers van alle betrokken overheden: de gemeente, de provincie, afdelingen van AMINAL, de VLM en maatschappelijke groepen (bv. natuurverenigingen). Het projectcomité adviseert de minister over de maatregelen in het natuurinrichtingsproject en coördineert de uitvoering van de werken. Het projectcomité wordt geadviseerd door de projectcommissie. Die is samengesteld uit deskundigen en belanghebbenden (eigenaars en gebruikers van gronden) bij het project. Het gaat telkens om personen die wonen in de omgeving of die vertrouwd zijn met het projectgebied.

Wanneer het project "Oosthoekduinen" ingesteld is, wordt eerst het *projectrapport* opgemaakt. Dit rapport, dat de volgende stap is in het project, geeft een overzicht van alle werken en maatregelen die het natuurinrichtingsproject beoogt. De werken en maatregelen worden daarna in het uitvoeringsplan van naaldje tot draadje beschreven, inclusief de kosten. Die worden overigens helemaal gedragen door het Vlaams Gewest.

Van zodra het uitvoeringsplan groen licht krijgt, start het projectcomité met de coördinatie van de werken en maatregelen op het terrein.

Hoe lang duurt dit project?

Hoeveel tijd zal dit project in beslag nemen? U mag ervan uitgaan dat het natuurinrichtingsproject over een vijftal jaar zal beëindigd zijn.

Knelpunten oplossen

Om de hierboven beschreven doelstellingen te bereiken en om de verschillende functies in harmonie met elkaar te laten bestaan, kunnen een aantal inrichtingsmaatregelen genomen worden. Via deze inrichtingsmaatregelen kan men een aantal nog bestaande knelpunten wegnemen. Het plan hiernaast geeft een overzicht van het gebied en een aantal mogelijke voorbeelden van maatregelen.

"Beheer van duinen"

Het beheer in de Oosthoekduinen en de Krakeelduinen is tot nu toe niet gericht op herstel en behoud van specifieke duinvegetaties. Processen als verrijking zijn in bepaalde zones hun gang kunnen gaan. De duinen zijn verrijkt en bovendien verdringen een aantal streekvreemde planten de streek-eigen planten. Mogelijke maatregelen zijn: te sterke uitbreiding van planten die niet in de duinen thuishoren tegengaan, struweel kappen, natte pannen uitdiepen, mosduinen vrijwaren,...

"Calmeynbos"

Het Calmeynbos werd aangeplant vanaf 1903 en bestaat uit een 24-tal soorten loofbomen en een 40-tal soorten struiken. Het is rijk aan mossen, korstmossen en zwammen en biedt broedmogelijkheden aan heel wat typische bosvogels zoals de wielewaal en verschillende spechtsoorten. Aan de rand van bos en duin kunnen we de gekraagde roodstaart waarnemen.

"Recreatie"

Het gebied waar duinen en po
bruikt door wandelaars, fietser
Op de overgang van het Calm
Vlaams bezoekerscentrum "De
van kust en duinen zal hier toe
educatieve tentoonstelling, eer
en een mediatheek. In de buu
zal een natuureducatief leerpa
aangelegd worden. Tevens zul
de bestaande wandelpaden pu
blikvriendelijker gemaakt wo
den en beter aansluiten op de
paden van het Westhoekreser
vaat.

iseren?

el duinen,
pplijst

Lang door verschraling en vernatting:
Gezien de grote zeldzaamheid van de leefgebieden die verbonden zijn aan een intacte duin-polderovergang, is het van groot belang deze leefgebieden te herstellen in het project "Oosthoekduinen". Het is nuttig om in deze zone natte biotopen te creëren. Bovendien is het, na een grondige bodemstudie, misschien mogelijk om de uitgangssituaties te scheppen voor en met o.a. verschillende orchideeënlaar, ...

Ecologisch bosbeheer:
Omwille van de rijke epifytenpopulaties zoals mossen en korstmossen, de variatie in de bosstructuur, de paddestoelen- en vogelrijkdom lijkt een bijsturen van het beheer van het Calmeynbos in de richting van een meer ecologisch gericht beheer aangewezen. Naast de natuurfunctie moet rekening gehouden worden met andere functies, zoals waterwinning, recreatie, bosbouw en landbouw. Het ligt in de bedoeling van dit natuurinrichtingsproject om tot een duurzaam evenwicht te komen.

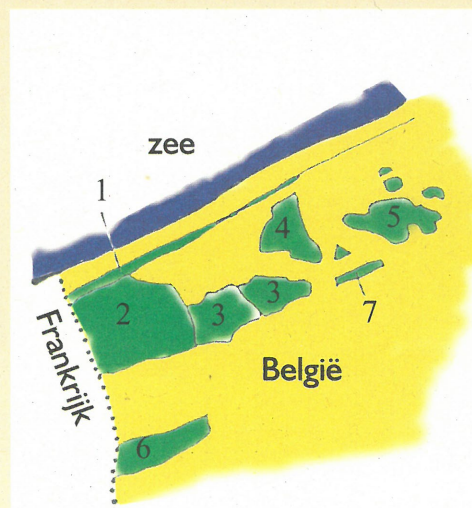
(legende)

- loofhout
- naaldhout
- struweel
- ruige vegetatie
- mosduinvegetatie
- zandfixatie door helm en zandzegge
- poel
- akker
- voedselrijk grasland, graasweide
- bebouwing
- verharde weg

(een snoer)

• Een schakel in een snoer van duingebieden

De "Oosthoekduinen" vormen de verbinding tussen het Westhoekreservaat ten westen, de Houtsaegeerduinen ten noorden en de Kerkepanneduinen ten oosten.

1. Zeereepduinen De Panne
2. Westhoekduinen
3. Het project "Oosthoekduinen"
4. Houtsaegeerduinen
5. Noordduinen
6. Cabourg-domein
7. Kerkepanneduinen

“Overgang van duinen naar polders”

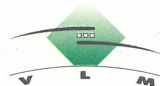

De overgangszone tussen duin en polder is op natuurhistorisch vlak bijzonder interessant en kan mits een aangepast beheer een grote natuurrijkdom vertonen.

Deze zone is momenteel een kleinschalig landbouwlandschap dat vrij intensief gebruikt wordt, waardoor bepaalde ecologisch belangrijke elementen verloren gaan of niet tot uiting kunnen komen. Er bevinden zich nog kleine landschapselementen zoals knotbomen en poelen die belangrijk zijn voor de voortplanting van steenuilen en amfibieën.

ders in elkaar overgaan wordt veel ges en ruiters.
eynbos naar de Oosthoekduinen ligt het 'Nachttegaal'. Het ecologische aspect gelicht worden met o.a. een natuurveldklas, een documentatiecentrum

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ
DE ZORG VOOR DE OPEN RUIMTE IN VLAANDEREN

Vlaamse Landmaatschappij

De Vlaamse Landmaatschappij, afgekort VLM, is een Vlaamse openbare instelling met als opdracht "de zorg voor de open ruimte in Vlaanderen". Om de zorg voor de open ruimte in de praktijk te kunnen waarmaken, heeft de VLM vijf pijlers, die steunen op een eigen wetgeving. Deze pijlers zijn ruilverkaveling, landinrichting, natuurinrichting, de mestbank en het Ondersteunend Centrum van het Geografisch Informatiesysteem Vlaanderen (OC-GIS Vlaanderen).

Ruilverkaveling, landinrichting en natuurinrichting kan je samenbrengen onder de noemer inrichting van de open ruimte. De inrichting gebeurt gebiedsgericht. Dat betekent dat er eerst een gebied (van enkele honderden hectaren voor natuurinrichting tot enkele tienduizenden hectaren voor landinrichting) wordt afgebakend, waarin dan op maat van dit gebied inrichtingswerken gepland en uitgevoerd worden.

Natuurinrichting is de jongste pijler. Bij het voorbereiden en uitvoeren van natuurinrichtingsprojecten zoals de "Oosthoekduinen" speelt de VLM een ondersteunende rol. Dat betekent concreet dat zij het secretariaat van het projectcomité en de projectcommissie voor de "Oosthoekduinen" zal waarnemen, dat zij helpt bij het opmaken van projectplannen, de communicatie omtrent het project mee op punt stelt, enzovoort. De VLM zorgt ook op het terrein voor de uitvoering van de maatregelen van natuurinrichting.

Contactpersoon en -adres: Catherine Vanden Bussche, Vlaamse Landmaatschappij, provinciale afdeling Brugge, Em. de Neckerestraat 5, 8000 Brugge, tel.: 050/45 81 35, fax: 050/45 81 99, e-mail: catherine.vandenbussche@vlm.be

De Panne

De gemeente De Panne is samengesteld uit De Panne en Adinkerke. Samen tellen ze 9.751 inwoners. De totale oppervlakte van het grondgebied bedraagt 2.390 ha, waarvan 901 ha voor De Panne en 1.489 ha voor de deelgemeente Adinkerke.

De Panne is bijzonder rijk aan natuurgebieden. Deze "groene parel" bezit immers een derde van alle duinen aan de Vlaamse kust: het Staatsnatuureservaat De Westhoek (340 ha), de Houtsaegerduinen (90 ha), het gemeentelijk reservaat Oosthoek (61 ha), en het Calmeynbos (45 ha). Om dat te ontdekken, werden er wandelwegen doorheen deze gebieden uitgestippeld of kunt u ze met een gids bezoeken.

Vergeten we ook niet het strand te vermelden dat met zijn 450 m breedte bij eb het breedste is van de hele kust, en bovendien zonder golfbrekers.

In de deelgemeente Adinkerke voeren verschillende fiets- en wandelroutes naar het ongerepte natuurschoon van het domein Cabour (87 ha) en het beschermde landschap De Moeren (3.500 ha).

Het natuurinrichtingsproject Oosthoekduinen is een initiatief van de afdeling Natuur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Landmaatschappij, in samenwerking met de gemeente De Panne en de Intercommunale Waterleidingmaatschappij van Veurne-Ambacht. Deze partners stellen zich hieronder beknopt voor.

AMINAL - Afdeling Natuur
NATUUR DAAR ZORGEN WIJ VOOR

Afdeling Natuur (AMINAL)

De afdeling Natuur is, naast bijvoorbeeld de afdeling Bos en Groen en de afdeling Land, één van de afdelingen onder de koepel van de administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer (AMINAL) van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De afdeling Natuur zorgt voor de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van het Vlaamse natuurbeleid. Dit houdt een brede waaier aan activiteiten in, onder meer de aankoop van (potentieel) natuurrijke gebieden, beheer van de eigen natuureservaten en natuureducatie. Natuureducatie gebeurt voornamelijk in de Vlaamse bezoekerscentra, zoals in De Nachtegaal. De afdeling Natuur ondersteunt ook natuurinitiatieven van gemeenten, provincies en natuurverenigingen.

"Natuur daar zorgen wij voor" is het motto van de afdeling Natuur. Dit kan onder meer gerealiseerd worden via natuurinrichting, als nieuw instrument van het natuurdecreet.

Bij de realisatie van natuurinrichtingsprojecten stuurt de afdeling Natuur de Vlaamse Landmaatschappij, die haar uitvoerende partner is. In dit opzicht zit de afdeling natuur bijvoorbeeld de vergaderingen van het projectcomité van het natuurinrichtingsproject voor.

Contactpersoon en -adres: Wim Pauwels, ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Natuur, buitendienst West-Vlaanderen, Zandstraat 255, bus 3, 8200 Sint-Andries (Brugge) tel.: 050/45 41 65, fax: 050/45 41 75, e-mail: Wim.Pauwels@lin.vlaanderen.be

Intercommunale Waterleidingmaatschappij van Veurne-Ambacht

De I.W.V.A. bezit ongeveer 330 ha duinen. Natuur en drinkwater gaan prima samen. De uitdaging voor de toekomst is om in duurzame waterwinning de grootst mogelijke natuurwaarden te realiseren. Een goede grondwaterbescherming is van groot belang voor de volksgezondheid, zowel voor wat betreft de kwantiteit als de kwaliteit van de bronnen. Voor een belangrijk deel liggen de belangen van grondwaterbescherming en natuurbehoud in elkaars verlengde. Recreatie, grondwaterwinning, natuurwaarde en natuureducatie worden gecombineerd. Dit zijn elkaar versterkende functies die passen in het beleid van de I.W.V.A.

Uw inspraak als inwoner van De Panne

Tijdens de realisatie van het project "Oosthoekduinen" zijn er twee periodes van advisering voorzien. Daarbij kunt u als geïnteresseerde inwoner uw stem laten horen. Zowel het projectrapport als het uitvoeringsplan zullen neergelegd worden in een openbaar onderzoek. Dat betekent dat u tijdens beide adviesrondes alle plannen, documenten en kaarten betreffende het natuurinrichtingsproject gedurende dertig dagen kan inkijken in de onmiddellijke buurt van het projectgebied. Waar en wanneer de openbare onderzoeken plaatsvinden, daarover ontvangt u vooraf precieze informatie. Indien u dat wenst, kan u tijdens die onderzoeksfase opmerkingen, bezwaren of suggesties bij de plannen indienen.

Om dit met kennis van zaken te doen, wordt u op regelmatige tijdstippen op de hoogte gebracht over de situatie van het project "Oosthoekduinen". Dit gebeurt ondermeer via de verspreiding van deze natuurinrichtingskrant in de gemeente De Panne.

Deze natuurinrichtingskrant (nr.1) werd gedrukt op gerecycleerd papier.
Eindredactie en grafische vormgeving: Vlaamse Landmaatschappij Brugge, in samenwerking met afdeling Natuur, oktober 1999.

Voor meer informatie of exemplaren kan u terecht bij de contactadressen hiernaast vermeld.

Verantwoordelijke uitgever: ir. Paul Demeester, administrateur-generaal, VLM, Gulden-Vlieslaan 72, 1060 Brussel